

Caimó, una figura llegendària

Text > ESTER SEGUÍ

La literatura pot ser la porta d'entrada a diversos mons, a realitats de les quals podem no ser conscients. Això és el que succeeix amb la novel·la *Caimó*, de Toni Strubell i Trueta (Oxford, 1952). L'autor ens presenta, a través de l'època convulsa en la qual va viure, una figura fascinant i poc coneguda: la de Pere Caimó i Bascós (Sant Feliu de Guíxols, 1819-1878), un polític que va liderar l'alçament federalista conegut com «el Foc de la Bisbal» el 6 d'octubre de 1869.

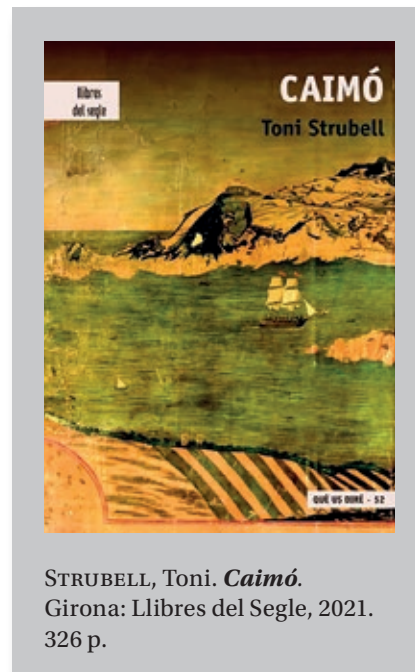
Obligada a marxar de Sant Feliu de Guíxols per buscar un futur millor, la família de Pere Caimó es va instal·lar a Puerto Rico («País para hacerse rico y morir joven»), al municipi de Mayagüez, on es va dedicar al comerç i va fer fortuna. No va ser fins passats trenta anys, el 1853, que l'indià Caimó va tornar al seu poble enyorat, convençut de la lluita per aconseguir una justícia que no existia ni a Puerto Rico ni a Catalunya.

Caimó va retrobar un Sant Feliu en plena efervescència gràcies a la indústria tapera. Implicat a denunciar les injustícies, ràpidament es va convertir en el líder republicà federal de les terres empordaneses. Juntament amb Caimó van aparèixer altres líders socials, polítics i intel·lectuals del país, com ara Abdó Terrades, Narcís

Monturiol o Isabel Vila, que és considerada la primera dona sindicalista catalana.

Estimat i odiat en la mateixa mesura, Caimó, influït pels moviments revolucionaris de l'època, va ser alcalde de Sant Feliu durant diversos moments del Sexenni Democràtic (1868-1874), i va patir l'empresonament i l'exili unes quantes vegades. El 1869 també va ser el diputat a les Corts a Madrid més votat per la seva demarcació. Decebut amb Madrid, tota la vida va ser un lluitador pels drets democràtics: «No! Aquí a Madrid, no hi ha res a fer. Nosaltres hem d'actuar sense dilacions per declarar la República a casa nostra». Tot i això, les seves peripècies no són més que el rerefons sobre el qual dilucidar la repressió, la injustícia, el sentit de les revolucions, la llibertat d'expressió...

Strubell empra un estil senzill en què el pes recau sobre els fets històrics i el protagonista. Hi destaca, però, l'ús de frases fetes («s'havien de vendre bous i esquelles») i un lèxic ric ple de matisos, com també un ús fantàstic del lèxic porto-riqueny («Piensan esos pajuatos de Madrid que fue educar a los criollos de Venezuela que les hizo volver separatistas») i el tractament de la llengua del revolucionari italoús Francesco Radaelli («Possiamo fortifi-

STRUBELL, Toni. *Caimó*. Girona: Llibres del Segle, 2021. 326 p.

care la ciutat convertíndola en impenetrable»).

Amb pròleg de Dolors Bassa, la novel·la prioritza l'esperança d'un futur millor per a la gent, l'única opció que ens manté vius i ens fa lluitar. Per sort, la literatura pot servir per recuperar la memòria de grans personatges de la nostra història, afegint punts de vista i elements nous, a fi de comprendre el que va poder ser i finalment no va ser.

Après tant, la beauté n'est que dans l'oeil qui voit

Text > SILVIA PLANAS

Així, en francès, li envia Manolita Carreras un vers de Guyau a Carles Rahola. Corre l'any 1908 i és la segona carta que aquesta jove culta, apassionada, observadora, curiosa i educada escriu a aquell jove brillant, cultivat, pacífic, valent i compromès. Entre el 12 de novembre de 1908 i el 5 de maig de 1909 li escriu trenta-quatre cartes obviades pels que, el 1998, van publicar els seus epistolaris. Rosa M. Gil trenca aquesta tendència i, com va fer amb les dones de la Casa Masó, situa Carreras a l'epicentre, la fa protagonista i parteix

d'ella i de les seves vivències per explicar la història.

L'autora ha estudiat amorosament les cartes i les ha mirat des d'una òptica nova: la del gènere. El resultat és magnífic i fa evident que la mirada feminista va més enllà de fer la història de les dones, i que implica mirar, llegir i interpretar les coses i els fets d'una manera diferent. Manuela Carreras i Duran (1884-1963), una gironina afecionada a l'astronomia, era filla del doctor Bonaventura Carreras i Peralta i de Carme Duran. Tenia una educació refinada, fruit d'una formació francesa

exquisida. Gil la descriu com a «poc convencional, més inclinada a l'estudi, la música i la ciència que no pas a les expectatives previstes per a una noia de l'alta societat».

Però, més que en aquella excepcionalitat, la transcendència del llibre rau en aspectes subtils, com ara la quotidianitat preciosa que es desprèn de les cartes: els llibres i els estudis, les tertúlies intel·lectuals, les anades a la Catedral, les passejades per Sant Daniel, l'observació dels astres, amb l'emoció que provoca la descoberta «d'una nova estrella de la constel·lació d'Orion... po-